

MARKSİZM-LENİNİZM VE ÇİN MİLLİYETÇİLİĞİ AÇISINDAN ÇİN'İN ASİMİLASYON POLİTİKASI NASIL MEŞRULAŞTIRILIR? MODERNİST ANALİZ

Keisuke WAKIZAKA *

Öz

Bu çalışmanın amacı, Çin'in asimilasyon politikasını ele alarak Marksist-Leninist teorinin milliyetçilik ve millî kimlik ile ilgili eksikleri modernist teorilerin nasıl doldurulduğunu incelemektir. Marx, ulus-devlet ve ulusal kimliğin modern kapitalist ekonomik sistemden üretildiğini ileri sürerken Lenin ise millî kimliği oluşturarak toplumu kapitalist toplum seviyesine getirmeye yönelmiştir. Fakat hiçbiri millî kimlik-kültürün belirlenme sürecini açıklamamıştır. Benedict Anderson ve Ernest Gellner gibi modernistler ise millî kimlik-kültürün devlette egemen olan etnik grup tarafından yapay şekilde belirlendiğini ve farklı etnisitelerin asimilasyonunun kaçınılmaz olduğunu ileri sürmüştür. Çin örneğine bakıldığında, geleneksel Çin merkezçiliğine dayalı etnik Çin milliyetçiliği 19. yüzyıldan beri ülke içinde büyük etkiyi sürdürmektedir. 1949 yılından günümüze kadar Çin'de devam eden komünist rejim de Çincenin ve Çin kültürünün komünist dünyasında hâkim olacağını öngörerek “Çin milliyetçiliği-Marksizm” sentezine göre azınlıklara yönelik asimilasyon politikasını meşrulaştırmaktadır. Çin'in ekonomik gelişme süreci bu Marksist söylemi daha da güçlendirmektedir. Böylece Çin'in etnik Çin milliyetçiliğine dayalı asimilasyon politikası, Marksizm-Leninizm'in konu ile ilgili bıraktığı boşluğa karşı cevap olarak modernist teorilerin millî kimlik-kültürün belirlenme süreci hakkındaki varsayımını pekiştirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Marksizm-Leninizm, Asimilasyon, Azınlıklar, Çin Milliyetçiliği-Komünizm Sentezi, Modernist Teoriler.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, kwakizaka@gelisim.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0438-5687>

HOW IS CHINA'S ASSIMILATION POLICY LEGITIMIZED FROM MARXIST-LENINIST AND CHINESE NATIONALIST PERSPECTIVES?: MODERNIST ANALYSIS

Abstract

This work is prepared in order to analyze how modernist theories fulfilled Marxism-Leninism's blank about the process of determining national identity, focusing on China's assimilation policy against minorities. While Marx argued that modern capitalist economic systems produce nation-state systems and national identity, Lenin tried to develop society to the level of capitalist one through encouraging national identity. But no one answered clearly about the process of the determination process of national identity. Modernists such as Benedict Anderson and Ernest Gellner emphasized that national identity is determined by dominant ethnicity artificially and assimilation of other ethnicities is unavoidable. When the case of China was concerned, ethnic Chinese nationalism based on Sino-centrism has been keeping a great influence on Chinese society since the 19th century. The communist regime in China since 1949 has also legitimized its assimilation policy toward minorities under the synthesis of Marxism and Chinese nationalism, foreseeing that the Chinese language and culture will dominate in the communist world and Chinese economic development strengthened this argument. Thus, China's assimilation policy based on ethnic Chinese nationalism consolidated modernists' supposition about the determination process of national identity, fulfilling the blank of Marxism-Leninism about the topic.

Keywords: Marxism-Leninism, Assimilation, Minorities, the Synthesis of Chinese Nationalism-Communism, Modernist Theories.

Giriş

1949 yılında Mao Zedong'un liderliğinde Çin Halk Cumhuriyeti kurulduktan sonra Çin yeni bir devlet oluşumuna girmiştir. Çin'de komünist rejim kurulduktan sonra Doğu Türkistan, İç Moğolistan ve Tibet gibi azınlık bölgeleri Çin tarafından işgal edilmiş; bölgedeki azınlıklara ağır baskı uygulanmıştır. 1976 yılında Mao Zedong öldükten sonra azınlıklara yönelik politikada belli yumuşamalar gözlemlenirken 1989 yılındaki Tiananmen Katliamı'ndan sonraki süreçte azınlıklar üzerindeki siyasi baskı tekrar arttırılmıştır. Özellikle günümüzdeki Xi Jinping liderliğindeki rejim altında Çin milliyetçiliğine dayalı asimilasyon politikası hızlandırılmıştır. Bu süreçte azınlıklara karşı insan hakları ihlalleri ile ilgili birçok vaka bilinmektedir.

Çin'in uyguladığı asimilasyon politikası üzerindeki tartışmalara bakıldığında çalışmaların çoğu asimilasyon politikasını Çin milliyetçiliği ve şovenizmi bağlamında açıklamaktadır. Marksizm-Leninizm ve Çin milliyetçiliğinin birbirleriyle ilişkili olmadığı yönünde değerlendirilmeler mevcuttur. Durum böyleyken bu çalışma, Marksizm-Leninizm ve Çin milliyetçiliği arasındaki ilişkilere değinerek Çin'in asimilasyon politikasıyla ilgili teorik tartışmalara katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada Marksist teoriye göre Çin'in asimilasyon politikasının nasıl yorumlandığına ve teorinin uygulamasında Marksizm ve Çin milliyetçiliğinin nasıl birleşerek asimilasyon politikasını meşrulaştırmaya çalıştığına dair soruya cevap vermeye çalışılmıştır. Bu çalışma, Marksizm-Leninizm'in ulus-devlet içindeki millî kimliğin belirlenme sürecine nasıl bir etkisi olduğuna dair soruya ilişkin boşluğu modernist teorilerin doldurmaya çalıştığını belirtmektedir. Modernist teorilere uygun şekilde Çin Komünist Partisi'nin, Çin merkezçiliğine dayalı etnik Çin milliyetçiliğine dayanarak millî kimlik ve kültür üzerindeki egemenliğin Çinli etnisitenin elinde olması gerektiğini vurgulayarak asimilasyon politikasını meşrulaştırdığını ileri sürmektedir.

Araştırma yöntemleriyle ilgili olarak bu çalışma, Çin'in asimilasyon politikasını ele alarak Marksizm üzerine teorik bir tartışma getirmiştir. Metot olarak izlenen yol genel olarak kaynaklar taramasıdır. Ayrıca Çin'in güncel asimilasyon politikası ile ilgili akademik çalışmaların sınırlı olmasından dolayı internetteki haber sitelerinden de yararlanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde Marksist-Leninistlerin toplumsal ve tarihsel gelişim süreci üzerindeki yorumları hakkında kısa bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde Marksizm-Leninizm ile birlikte Çin'in asimilasyon politikasının ideolojik temelini oluşturan etnik Çin milliyetçiliği-Çin merkezçiliği açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Çin'in azınlıklara yönelik asimilasyon politikasının Marksizm-Leninizm açısından nasıl yorumlandığı ve Çin hükümetinin Marksizm-Leninizm ile Çin milliyetçiliğini nasıl birleştirdiği tartışılmıştır. Sonuç bölümünde ise bu üç bölüm özetlenerek Marx ve Lenin'in komünizm dünyasındaki ve mevcut ulus-devlet altındaki üst kimlik-kültürün belirlenme süreci hakkında cevap vermediği ve modernistlerin millî kimlik, dil ve kültürün iktidarı elinde tutan etnik grup tarafından belirlendiğini varsayarak Marksizm-Leninizm'deki eksikleri doldurmaya çalıştığı vurgulanmıştır. Bu bağlamda Çin Komünist Partisi'nin de Çin merkezçiliği-etnik Çin milliyetçiliğine dayanarak, Çin içindeki mevcut siyasal-kültürel hegemonyanın Çin ulusunun elinde olduğuna inanarak asimilasyon politikasını meşrulaştırdığı vurgulanmıştır.

1. MİLLÎ KİMLİK VE KÜLTÜR ÜZERİNDE MARKSİZM-LENİNİZM VE MİLLİYETÇİLİK TEORİLERİ

Bu bölümde asıl konu olan Çin'in asimilasyon politikasını tartışmak için teorik çerçeve belirlenecektir. Milli kimlik ile ilgili tartışmalara bakıldığında ilk olarak Almanya da ilkçi (primordiyalist) teori ortaya konulurken bu teori Marksizm ve bundan etkilenen modernist teorileri tarafından eleştirilmiştir. Marksizm milliyetçiliğin kapitalist sisteme özgü bir olgu olduğunu ileri sürmüş ve modernistler Rönesans sonrası gelişmeleri birbirleriyle ilişkilendirerek Mar ve Engels'in varsayımını açmaya yönelmiştir. Bu teorik yapı komünist rejimlerin azınlıklara yönelik asimilasyon politikasını meşrulaştırıp pekiştirmek için kullanmış ve

milliyetçilik Marksizm'in eksiklerini doldurmak için sıkça kullanılmıştır. Bu bağlamda birinci bölümde teorik yapıyı iyi anlamak için Marksizm ve Leninizm arasındaki tartışmalar anlatılacak ve ondan sonra milliyetçilik ile ilgili modernist teoriler hakkında bilgi verilecektir.

1.1. Marksizm'e Göre Tarihin Gelişme Süreci

19. yüzyılda Karl Marx, materyalizm açısından tarihi incelemeye çalışmış ve insan toplumunun doğa gibi mutlak kurala göre gelişmeye devam ettiğini vurgulamıştır. Marx "Alman İdeolojisi"nde tarih, din, kültür ve siyaset gibi üstyapının ekonomik altyapı ve üretim şekillerine dayandığını (Marx ve Engels, 1976, s. 68) ve ekonomik alt yapıyı üretim şeklinin ve araçlarının mülkiyetinin belirlediğini vurgulamıştır (Kapani, 1975, s. 109). Bir toplumun gelişmesi, toplumun taşıdığı maddi şarta ya da toplumdaki üretim gücünün gelişmesine dayalıdır. Dolayısıyla toplum üzerinde hâkim olan kimlik de alt ekonomik yapının evrimine göre dönüşür. Mesela kimlik, kavmî kimlikten dinî ve bölgesel kimliğe, bölgesel kimlikten daha kapsamlı millî kimliğe doğru gelişmiştir. Marx, komünist dünyası ve devrimin burjuvalar ve proletaryalar arasında sınıf çatışmasının olduğu modern kapitalist sistem altında gerçekleşebildiğini vurgulamıştır (Sweezy, 2010, ss. 122-123).

Özellikle modern döneminde köylüler, ancak kendi iş gücünü piyasaya sunabilen proletarya olmuş ve fabrika gibi üretimin sağlandığı alanlara sahip olanlar burjuva olmuştur. Marx, bu üretim ilişkilerinin dönüşümü vasıtasıyla feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde milliyetçiliğin ve millî kimliğin yükseldiğini vurgulamıştır (Marx ve Engels, 2010, s. 27). Oluşup gittikçe güç kazanan ticaret burjuvazisinin ihtiyacını duyduğu pazar birliği sağlanmış ve özellikle Rönesans'tan sonra ulusal paranın belirlenmesi, kredi sisteminin işleyişi, dolaşım araçlarının garantörlüğü, madeni paradan kâğıt banknota geçiş, özel mülkiyetin doğuşu, idari sistemin merkezileşmesi gibi olgularla birlikte modern üniter devletler oluşmaya başlamıştır. Bu durum altında üniter devlet içindeki insanları birleştirmek için millî kimlik ve milliyetçilik olguları ortaya çıkmıştır. Yani önce pazar birliği ve üniter devletlerin oluşumu şeklinde maddi dönüşüm olmuş ve millî kimliğin ortaya çıkması isimli zihinsel dönüşüm bunu izlemiştir. Diğer yandan Marx, kapitalizmin gelişimine paralel ulaşım ve iletişim ağlarının gelişmesiyle birlikte fabrikanın doğuşu işçilerin aynı üretim mekânında kitlesel olarak çalışmalarını gerektirmiştir. Bu durumun üretim araçları mülkiyetinden koparılmış bir sınıfın kendi için sınıf olabilmesini mümkün kılıp proletarya sınıfının birleşmesine yol açtığı gibi kişileri kolektif emeğe yönlendirdiğini ve mevcut kapitalist sistem ile çelişkinin ortaya çıktığını ileri sürmüştür. Bu durum altında milliyetçilik, burjuvalar tarafından emek gücünün değerini belirleyip işçi sınıfının birleşmesini engellemek için kullanılan bir araca dönüşür. Böylece kapitalist sistemin çelişkisi büyür ve sonunda sosyalist/komünist devrim meydana gelir (Sweezy, 2010, s. 124).

Sosyalist/komünist devrimden sonra eski üretim ilişkileri ortadan kaldırılmaktadır. Devrim esnasında sınıf çatışmasının birinci aşamasında ülke içinde proletarya ve burjuvalar arasında çatışma başlar. Ondan sonra her ülke içindeki proletaryanın mücadeleleri güçlenir ve bunlar birleşerek evrensel devrime dönüşür. Böylece kapitalist sistemde hâkim olan ulus-devlet sistemi ve devlet sınırları lağvedilir ve yeni üretim ilişkileri oluşturulur. Marx'a göre komünist dünyasında mülk burjuvaların elinden kurtulur. Komünist dünyasında sınıf ayrımı olmayıp bütün üretimin sahibi birleşmiş proletarya sınıfına ait olacağından dolayı proletarya sınıfını ezmek için kullanılan siyasal güç anlamsızlaşır (Marx ve Engels, 2010, ss. 40-41). Yani Marksist teori, kapitalist sistem altında milliyetçilik ve millî kimliğin doğal olarak ortaya çıkıp geliştiğinden bahsederken kapitalizm sürecinde milliyet kavramının sadece iktisadi bir ilişkiye dönüştüğünü ve ulusal sanayilerin çöküşü ve üretimin ulusöteleşmesi gibi olguların sonucu olarak komünist dünyasında millî kimliğin yok olacağını savunmuştur. Böylece Marx ve Engels “millet”ten ziyade “sınıf” kavramına önem vermiştir.

1.2. Lenin, Stalin ve Mao'ya Göre Milliyetçilik: Kapitalizmin Yerleşmediği Yerlerde Sosyalist Devrime Uygun Ortam Nasıl Oluşturulur?

Karl Marx, sınıf çatışması ve sosyalizm-komünizme doğru devrimi tartışırken bu devrimin İngiltere, Almanya ve Fransa gibi kapitalist sistemin yüksek seviyede geliştiği ülkelerde meydana geleceğini öngörmekteydi. Fakat gerçeğe bakıldığında sosyalist devrimler, Rusya ve Çin gibi kapitalist sistemin tam olarak yerleşmediği ve “geri kalmış” ülkelerde gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden sosyalist devrimlerin gerçekleştiği bu ülkelerde en önemli sorun, toplumsal ve ekonomik yapıyı komünizme yönelik sınıf çatışmasının meydana gelmesine müsait olan seviyeye, yani modern kapitalist toplum seviyesine nasıl geliştirildiğiyle ilgiliydi. Bu sorunu çözmek için farklı politikalar uygulanmıştır.

Vladimir Lenin “Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı” başlıklı eserde kapitalist sistemin burjuva sınıfının içindeki piyasa üzerinde hâkim olduğu ve ortak dilin kullanıldığı ulus-devlet altında oluşturulduğunu vurgulayarak sosyalist-komünist dönüşümüne müsait yapıyı oluşturmak için her millete bağımsız devleti kurma hakkının tanınması gerektiğini ifade etmiştir (Lenin 1998, ss. 21-24). Özellikle Birinci Dünya Savaşı başladıktan sonra Lenin emperyalizmin kapitalizmin son aşaması olduğundan bahsetmiş ve emperyalizme karşı sosyalizm devrimini başarmak için her milletin emperyalist ülkelerden kurtulması ve ortak ekonomik bölge olarak bir ülkeye sahip olması gerektiğini savunmuştur (Lenin, 1992, ss. 17-20).

Bu bağlamda Bolşevikler, özellikle Rus olmayan halklar için millî kimlikleri, kültürleri ve devlet sınırlarını belirleyip teşvik etmekle SSCB'yi komünizme yönelik sınıf çatışmasına müsait olan modern kapitalist toplum seviyesine götürmeye çalışmıştır (Slezkine, 1994, s. 423). Yani Bolşevikler

sorunu çözmek için “millet-ulus” kavramı üzerine odaklanmış ve SSCB içinde Sovyet cumhuriyetlerin “millî hudutları”nı çizdikten sonra bu “millî Sovyet cumhuriyetleri” içindeki halklar, özellikle cumhuriyetin sahibi sayılan “titüler halklar”ın millî kimliği ve kültürü yaratılmış ve geliştirilmiştir (Simon, 1991, ss. 22-23). Bolşevikler, halkların millî kimliklerini geliştirerek SSCB’yi komünist topluma dönüştürebileceğini düşünmüş ve sonunda bütün halkların SSCB’nin altında birleşerek toplumun komünizme doğru evirileceğine inanmıştır. Lenin, komünizme doğru sınıf çatışmaları, devrim ve komünist topluma entegrasyon sürecinde burjuva ulusları arasında çıkar çatışması yaşanırken “sosyalist uluslar” arasında çıkar çatışmalarının yaşanmayacağını farz etmiştir (Simon, 1991, s. 6). Bu bağlamda Bolşevikler, millî kimliklerin yanı sıra bütün millî kimlikleri ortadan kaldıracak bir uluslar üstü kimlik olarak Sovyet kimliğinin oluşumunu da teşvik etmiştir (Bremmer, 1993, s. 10). Özetle Marx, kapitalist ekonomik sistemin milliyetçilik ve ulus-devlet sistemini oluşturduğunu savunurken Lenin ve Stalin gibi Bolşevikler ise milliyetçilik ve ulus-devlet yapısının modern kapitalist yapıyı oluşturacağını ileri sürmüştür. Onlar, bu kapitalist yapı içinde daha kapsayıcı ortak uluslar üstü kimlik-kültür altında halkların birleşeceğini ve bu durumun sınıfsız komünist toplumunun gerçekleşmesine yol açacağını farz etmiştir. Bolşeviklerin savunduğu bu teori, Mao Zedong’un liderliği altındaki Çin Komünist Partisi’nin milliyetçilik ile ilgili fikrini de etkilemiş ve başlangıçta resmî olarak azınlıklara kendi kimliğini geliştirme hakkı tanınmıştır (Wang He, 2001, s. 45). Burada görüldüğü gibi Çin ve SSCB, komünizm devrimine müsait durumu oluşturmak için önce çok etnisiteli rejimi oluşturduktan sonra anti-etnik veya tek etnisiteli rejime geçme yöntemini benimsemiştir (Aktürk, 2015).

Hem Marx hem de Lenin, millî kimliğin kapitalist toplumdaki maddî yaşamın üretim şekliyle ilişkilendirilerek oluşturulduğunu savunmuş ve devrimi üretim araçları ya da üretim ilişkileri arasındaki çelişkede görmüştür. Lenin daha önce kapitalizmin yaşanmadığı ülkelerde komünizme geçişe uygun ortamı oluşturmak için özellikle Rus olmayan uluslara devleti oluşturup o çerçeve içinde millî kültür ve kimliği geliştirmekle komünizme geçiş yolunu aramaya yönelmiştir. Lenin ve Mao ulus-devlet inşa edildikten sonra halkların bir üst kimlik ve kültür altında birleşeceğini ileri sürmüştür. . Fakat hiçbir, mevcut ulus-devlet içinde ve komünist dünyada hangi kimlik ve kültürün hâkim olacağına dair sorulara net bir şekilde cevap vermemiştir.

1.3. Modernist Teorilere Göre Millî Kimlik ve Kültür

Marksist-Leninist teoriler, komünist devrimden sonra oluşacak sistemde sınıf ve millet ayrımının mevcut olmayacağını ve proletarya sınıfı tarafından yönetilen bir dünyanın ortaya çıkacağını ileri sürmektedir. Fakat onlar, millet ve sınıf ayrımının olmadığı komünist dünyasında ortak dil ve kültür olarak hangisinin hâkim olacağına dair soruya cevap verememişlerdir.

Ayrıca bu teoriler, mevcut kapitalist sistem altında hangi kimlik ve kültürün bir ulus-devletin “millî kimliği-kültürü” olacağını açıklamamıştır.

Benedict Anderson gibi bilim adamları, özellikle modernistler, milliyetçiliğin kapitalist sistem altında niye ortaya çıktığını detaylı olarak tartışarak Marksist teoriyi açıklamaya çalışmakla birlikte genel olarak bu kişiler Marksist-Leninist teorilerdeki eksikleri doldurmaya çalışmıştır. Modernist yaklaşım, milletlerin ve milliyetçiliğin modern çağa ait yapılar olduğu görüşünü ortaya koymuştur. Bu yaklaşım, milletlerin ve milliyetçiliğin merkezî devletlerin kurulması, sanayi kapitalizmi, kentleşme ve laikleşme gibi modern süreçlerin bir ürünü olarak ortaya çıktığını savunmaktadır. Modernist yaklaşıma göre milletleri ve milliyetçiliği bu süreçlerden bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Eski çağlarda milliyetçiliği ortaya çıkaracak siyasi ve ekonomik koşullar bulunmazdı. Bu koşullar modern çağ ile birlikte ortaya çıkmıştır. Yani ortak millî kimlik ve milliyetçiliğin oluşması için önce ortak ekonomik alan olarak net sınırların belirlendiği bir devlet yapılanması gerekmektedir (Özkırımlı, 2008, ss. 96-97). Aynı zamanda, onlar Marx ve Engels’in eksik kaldığı konu olan “millî kimliğin kimler tarafından belirlendiği” sorusuna cevap vermeye çalışmıştır. modernist teorisyenler de millî kimlik ve kültürün iktidar tarafından belirlendiğini, yani ülke içinde hâkim olan etnik grubun kimliğinin millî kimliği olarak benimsendiğini ve ülke içindeki azınlıkların millî kültür içinde asimilasyonu yoluyla modern ulus-devletin tek etnisiteli ya da anti-etnik rejimlere evirildiğini varsaymaktadır. Buradan hareketle, modernist teorilerden komünist dünyanın gerçekleşme sürecinde egemen dil, kültür ve kimlik üzerinde milletler arasında çatışmaların yaşanacağı yargısı çıkarılabilir.

Anderson, “Hayali Cemaatler” kitabında Orta Çağ’da dinî cemaatlerin ve krallıkların toplumların örgütlenmesine katkısını vurgularken “ulus”un bu sistemlerin düşüş sürecinde ortaya çıkan yeni topluluk olduğunu vurgulamıştır. Ona göre, kapitalist ekonomik sistemin oluşması ve basın sanayisi başta olmak üzere iletişim teknolojisinin gelişmesi ulusal bilincin gelişmesinde en önemli rolü oynamıştır. Çünkü basın sanayisi, ulusal bilincin temelini oluşturmuş ve yeni bir “hayali cemaat”in kurulmasına imkân sağlamıştır. Devlet içindeki bu “hayali cemaat”in üyeleri arasında iletişim ve etkileşim yoğunlaştıkça ortak zaman ve mekân bilinci oluşmuş ve bu durum ulusal kimlik olarak gelişmiştir. Ayrıca ulusal-etnik milliyetçilik ortak dile dayanmaktadır. Bu tarihsel süreçten geçerek modern kapitalist dönemde ortak dil ve “vatan”a dayalı resmî milliyetçilik belirlenmiştir (Anderson, 1983). Yani Anderson, iletişim alanının genişletilmesi ve iletişimin yoğunlaşmasından dolayı ortak kültür, dil, “vatan” ve tarihin kitle tarafından paylaşılarak seküler ulusal kimliğin geliştiğini ve bu ulusal kimlik ve milliyetçiliğin, kendi hâkimiyetini sürdürmek için devlet ve devlet yapısı üzerinde hâkim olan etnik grup tarafından belirlendiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda Anderson’a (1983) göre devrimden sonra “sınıf ve millet ayrımı olmayan komünist dünyası” kurulurken gelecek sistemdeki kültür ve dil

üzerinde her millet kendi hâkimiyetini kurmak için çatışmaya girecektir. Böylece Anderson, Marksist-Leninist teoriyi açmaya çalışmıştır.

Gellner de seküler milliyetçiliğin yükselişini merkezileşmiş modern devlet sisteminin ortaya çıkmasına ve sanayi yapısının dönüşümüne bağlamaktadır. Gellner'e göre, modern eğitimin devlet içindeki bütün kitleye yayılması ve iletişimin yoğunlaşmasından dolayı "resmî ortak kültür"ün paylaşılmasıyla ulusal-etnik kimlik ve milliyetçilik oluşturulur. Sanayileşmiş modern kapitalist sistem altında birçok "resmî ortak kültür" yayılmıştır ve bunun yayılması için ortak kültürü belirleyen devlet ve "vatan" gerekmektedir (Gellner, 1983). Yani Gellner de Marx'ın teorisini açarak milliyetçiliğin, sanayileşmiş modern kapitalist sistem altında hâkim etnik grup, burjuvalar ve aydınların kitleye yaydığı eğitim ve ortak kültürün ürünü olduğunu vurgulamaktadır. Yani Gellner'de de azınlıkların asimilasyonunun sonucu olarak ulus-devletin tek etnisiteli olması veya anti-etnik rejimleri benimsemesi söz konusu olmaktadır. O da komünist dünyasının oluşma sürecinde egemen "ortak kültür" ve eğitim üzerinde milletler arasında iktidar çatışmasının yaşanacağını varsaymış, Marx ve Lenin'in materyalist teorisini yorumlamıştır.

Burada görüldüğü üzere modernist yaklaşımları benimseyenler, Marksist teoriyi açarak kapitalist sistem altındaki iletişimin gelişmesi ve eğitimin yayılması gibi olgulardan dolayı kabilecilik ve bölgecilikten daha kapsamlı bir milliyetçiliğin ve millî kimliğin yükseldiğini ileri sürmüş ve azınlıkların asimilasyonu yoluyla ulus-devletin ya anti-etnik ya da tek etnisiteli rejimlere yöneldiğini varsaymıştır.

Çin örneğine bakıldığında Çin merkezçiliğine dayalı etnik milliyetçilik Çin'in ulus-devlet inşasında büyük etkiye sahiptir. Bu durumda Çin milliyetçiliği, azınlıkların "daha üstün" Çinli toplumuna asimile olmasını doğal ve haklı görmektedir. Rusya'da 1991 yılından sonra çok etnisiteli rejimden anti-etnik rejime geçiş gözlemlenirken (Aktürk, 2015, ss. 289-292) Çin'de daha radikal olarak tek etnisiteli rejime dönüşüm hedeflenmektedir. Çin'in bu asimilasyon politikası ve tek-etnisiteli rejime geçişe yönelik çabaları sonraki bölümlerde tartışılacaktır.

2. ÇİN MİLLİYETÇİLİĞİNİN YAPISI: GENEL BİLGİ

19. yüzyıldan önce Çin'de modern devlet yapısı mevcut değildi ve Çin içindeki halklar da ulus-devletten daha ziyade bir imparatora ait olduğu anlayışına sahipti.

Diğer yandan 19. yüzyıla kadar Uzak Doğu coğrafyasında Çin merkezli dünya sistemi mevcuttu ve eski dönemden beri Çinliler arasında Çin merkezçiliği (Çin şovenizmi) yaygın şekilde benimseniyordu. Bu sistemin altında Japonya, Kore, Ryukyu Krallığı (günümüzdeki Okinawa vilayeti) ve Vietnam gibi çevre ülkeler Çin'in üstünlüğünü kabul etmiş sayılırdı. Çin imparatoru ve bu çevre ülkeler arasındaki ilişkilerde çevre ülkeler, Çin

devletine haraç ödeyerek Çin merkezli sisteme kabul edilirdi. Çin merkezli sistemin etkisinin dışında kalan bölgeler “*Huawai zhi di*” (medeniyetin dışında kalan yer) olarak adlandırılmıştır (Kang, 2010, s. 34).

Bu sisteme göre, sistemin merkezinde “cennetin mandası”nı elinde tutan hanedan tarafından yönetilen Çin Devleti mevcuttur. Konfüçyüsçü öğretisiyle ayırt edilen bu “Kutsal Gök Hanedanlığı”, kendisini en gelişmiş merkezî uygarlık olarak tanımlardı ve Çin imparatoru kendisini tüm dünyanın tek meşru imparatoru olarak görürdü. Yani bu sistem altında sadece Çin imparatorları “imparator” unvanını kullanma hakkına sahipti ve “Tanrı’nın oğlu” olarak görülürdü (Kang, 2010, ss. 35-36).

Merkezî bölge belirlenmesi ve hanedanlık halefiyetinin meşruiyeti, sistemin temel unsurlarıydı. Aslen Çinlilere göre merkezî bölge asırlar boyunca istila ve fetih yoluyla genişleyen “Zhongyuan” bölgesini işaret ederdi. Merkezî bölgenin dışarısında birkaç eş merkezli bölge mevcuttu ve bu bölgelerdeki yerel etnik azınlıklar “yabancı millet” olarak sayılmamıştır. Onlar Çin’in bürokratik sistemine bağlı değilken Çin hükümetinin atadığı “tusi” adlı kendi yerli liderleri tarafından yönetilmiştir (Kang, 2010, ss. 89-92).

Bu çemberin dışında Çin Devleti’ne haraç ödeyerek kendi üzerindeki Çin’in hükümrancılığını kabul eden devletler vardı. Haraca dayalı sistemin zirveye ulaştığı Ming Hanedanlığı döneminde bu çevre ülkeler bazı özellikleri dikkate alınarak gruplandırılmıştır. Birinci kategoride güneydoğu “barbarlar” vardı ve bu kategori Kore, Japonya, Ryukyu Krallığı, Vietnam ve Tayland gibi Güneydoğu ve Doğu Asya’daki bazı büyük devletleri kapsardı. Güneydoğudaki “barbarlar”ın ikinci grubu ise Sulu Sultanlığı, Malakka Sultanlığı ve Sri Lanka gibi ülkeleri kapsardı (Hamashita, 2013, s. 74). Üstelik Çin merkezli sisteme göre kuzey ve kuzeydoğuda “barbarlar” ve kuzeybatıda iki büyük “barbarlar” grubu mevcuttu (Hamashita, 2013, s. 137).

Çin merkezli sistem, 18-19. yüzyıllarda Avrupa ülkeleri bölgeye girene kadar Doğu Asya’da devam etmiştir. Bu durum altında Çinli elitler arasında da Çin merkezçiliği bilinci sağlam şekilde korunmuş ve Çin merkezçiliği kendi grubunu üstün gören şovenizme dayalı dışlayıcı etnik Çin milliyetçiliğinin ideolojik temelini oluşturmuştur. Bu Çin merkezçiliği 20. yüzyılın başından sonra yükselen Hanedanlıktaki Mançuryalı yönetimine karşı faaliyetlerde yaygın şekilde benimsenmiş ve 1912 yılında Çin Cumhuriyeti kurulduktan sonra Çin hükümeti tarafından resmi devlet kimliği olarak kabul edilmiştir. Fakat bu politika Moğollar ve Tibetliler gibi azınlıklar tarafından reddedilmiş ve Çin içindeki kargaşadan dolayı da milli kimlik inşa süreci yeterince ilerlememiştir.

3. GÜNÜMÜZDEKİ ÇİN'DE ASİMİLASYON POLİTİKASI: MARKSİZM VE ÇİN MERKEZCİLİĞİ ARASINDA

Bu bölümde 1949 yılı sonrası Çin'in azınlıklara yönelik asimilasyon politikası ve onun teorik temeli tartışılacaktır. 1949 yılında oluşturulan komünist Çin daha önce mevcut olan hanedanlıklar ve eski Çin Cumhuriyeti'ne karşı eleştiriler üzerinde kurulduğunu ve eski Çin ile ilişkilerin olmadığını öne sürmektedir. Fakat gerçekte ise kimlik politikası konusunda Çin Komünist Partisi eski Çin döneminden beri var olan Çin milliyetçiliğini sürdürmekte ve bu milli kimliğini Marksist-Leninist teoriyle birleştirerek pekiştirmeye yönelmekte ve asimilasyon politikasını da meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Üçüncü bölümde Çin Komünist Partisi'nin milli kimlik inşa politikası ve azınlıklara yönelik asimilasyon politikasının günümüze kadar devam eden sürecini ele alacaktır. Ondan sonra Çin Komünist Partisinin bu politikayı meşrulaştırmak için Marksist-Leninist teoriyi nasıl kullandığını tartışacaktır.

3.1. 1949 Yılından Sonra Çin'in Asimilasyon Politikası: Tarihsel Süreç

1949 yılında Mao Zedong'un önderliğinde kurulan Çin Halk Cumhuriyeti resmî olarak Marksizm-Leninizm'i benimsemiştir ve ilkeleri eski Çin Cumhuriyeti'ne karşı antiteze dayanmaktadır. Bu bağlamda eski Çin Cumhuriyeti'nin uyguladığı birçok politika iptal edilmiş ve Marksizm'e dayalı yeni politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Mesela eskiden toprak ağalarına ait olan topraklara devlet tarafından el konulmuş ve eski elit sınıflar tasfiye edilmiştir.

Komünist Çin'in yeni politikaları azınlıklar ile ilgili alanda da uygulanmıştır. Eski Çin Cumhuriyeti döneminde ülkede sadece 5 etnisitenin (Çinliler, Tibetliler, Moğollar, Uygurlar ve Mançular) bulunduğu vurgulanırken 1949 yılından sonra ise kendi etnik politikası kapsamında ülkede 56 etnik grubun (Çinliler ve 55 azınlık grup) mevcut olduğu belirlenmiştir (Li ve Shan, 2015, s. 11). Böylece bütün Çin vatandaşları bu 56 etnik gruba sınıflandırılmıştır. Resmîyette Çin Komünist Partisi, azınlıkların yoğun şekilde yaşadığı bölgelerde azınlıklara belli bir seviyede kültürel, siyasi ve ekonomik özerklik tanımıştır. Mesela Doğu Türkistan, Guangşi ve Ninşia gibi bölgelerde eski Çin Cumhuriyeti döneminde diğer eyaletlerle aynı sistem uygulanıp Çinli olmayanlara özerklik verilmezken 1949 yılından sonra ise bu bölgelerin yanı sıra Tibet ve İç Moğolistan'a "özerk bölge" statüsü verilmiştir. Ayrıca ismen de olsa azınlıklara özerklik hakkı belli bir seviyede tanınmıştır (Congressional-Executive Commission of China, 2006). Ayrıca bu bölgelerin dışında da azınlıkların yoğun olarak yaşadığı yerleşim noktaları "özerk vilayet", "özerk ilçe" ve "etnik köy" gibi statüleri elde etmiş (Mínzú Qūyù Zìzhì Zhìdù, 2005) ve en azından görünüşte Çin'deki azınlıklar siyasi, toplumsal, kültürel ve hukuki durum açısından belli bir derece rahatlamıştır. Böylece Çin'de başlangıçta çok etnisiteli rejim benimsenmiş ve azınlıkların

kimliğini geliştirerek komünizm dünyasına entegre etme yöntemi uygulanmıştır.

Fakat Mao Zedong, Komünist Çin'in devlet inşası sürecinde kendisine karşı olanlara ağır baskı uygulamış ve bu süreçte birçok azınlığın geleneksel aydın ve milliyetçileri idam edilerek ya da hapishanelere gönderilerek Çin'in toplumsal ve siyasal hayatından dışlanmıştır. Mesela İç Moğolistan ve Doğu Türkistan'daki milliyetçi elitlerin neredeyse tamamı 1957 yılındaki "Sağcılara Karşı Mücadele" ve 1966-1976 yıllarındaki Çin Kültür Devrimi'nde tasfiye edilmiştir. Özellikle 1958-1961 yılları arasındaki "Büyük İleri Atılım" politikası Tibet, İç Moğolistan ve Doğu Türkistan gibi azınlık bölgelerinde de uygulanmıştır. O dönemde birçok halk açlıktan dolayı hayatını kaybetmiş ve azınlık toplumları büyük zarar görmüştür. Söz konusu dönemde Tibet'in dinî liderlerinden biri olan Onuncu Pançen Lama, bu politikayı "Tibet halkının tarihte en büyük acısı" olarak nitelendirerek Çin Komünist Partisi'ni eleştirmiştir (Hilton, 2006, ss. 417-428).

1966 yılında başlayan Çin Kültür Devrimi esnasında da azınlıklara karşı ağır baskı uygulanmış ve sıkça katliamlar yaşanmıştır. Özellikle Guangşi ve İç Moğolistan bu olaydan en büyük zarara uğrayanlardandır. İç Moğolistan'da o dönemdeki Moğolların toplam 1,5 milyon nüfusundan 346 bin kişi "1930'lu yıllarda Japonya ile iş birliği yapma" ve "Moğolistan Halk Cumhuriyeti ile birleşme talebi" suçlarından tutuklanmış ve bunların önemli kısmı ya katledilmiş ya da işkencelerden dolayı sakat bırakılmıştır. Bu katliam hakkında henüz bilinmeyen birçok şey mevcuttur. Moğollar ile Çinliler arasında ciddi bir husumet yaratılmıştır (Yang, 2014). Guangşi'de "proletarya düşmanı" olarak lekelenmiş birçok azınlık elitleri Çin Komünist Partisi tarafından katledilmiş ve insan yamyamlığı yaşanmıştır (Fukushima, 2016). Çin Komünist Partisi, Tibet konusunda ise Çin'in "Ortaçağ Avrupası'ndan daha kötü dinci feodal sistemden Tibet halkını kurtardığını" vurgularken Çin Kültür Devrimi esnasında da Tibetliler Komünist Partisi'ne karşı isyan etmiş ve Komünist Partisi onları acımasız şekilde bastırmıştır (Tsering, 2016, ss. 110-133). Böylece Kültürel Devrim esnasında Tibetlilerin gelenekleri, kültürü, inancı ve değeri büyük zarar görmüş ve Tibet'te bulunan mabetlerin çoğu yıkılmış veya kapatılmıştır. Doğu Türkistan'da da asimilasyon politikası güçlendirilmiş ve Çince eğitim zorlanmıştır. Ayrıca azınlıkların dışında Çin'in geleneksel kültürü ve gelenekleri de inkâr edilmeye çalışılmış ve birçok kültürel miras ve mabet büyük zarar görmüştür. Çin Kültür Devrimi esnasında ülke genelinde kültürel yapılar ve dinî hayat büyük zarar görürken azınlık bölgelerinde Çinliler ve azınlıklar arasında çatışmalar yaşanmıştır.

1976 yılında Mao vefat ettikten sonra Çin'de eski siyasal elitler tasfiye edilmiş ve siyaset ile ekonomide büyük değişimler yaşanmıştır. Mesela "Dört Kişilik Grup" gibi Çin Kültür Devrimi'nde merkezî rol oynayanlar tutuklanmış ve bu kişilere idam kararı çıkarılmıştır (daha sonra hapis cezasına indirilmiştir). Kültür Devrimi esnasında siyasetten dışlanan Deng Xiaoping da tekrar iktidara geçmiş ve reformcular Çin Komünist Partisi içinde hâkim

olmaya başlamıştır. Deng Xiaoping, iktidara geldikten sonra ekonomi politikası için kapitalist sistemi kısmen devreye sokmuştur. Bu süreçte halk komünleri dağıtılmaya başlanmış ve Çin'in bazı şehirleri özerk ekonomik bölge olarak belirlenmiştir. Bu süreçte yurt dışından Çin'e yatırım önemli derecede artmış ve Çin'de kapitalist sistem gittikçe yayılırken ekonomik kalkınma hızlandırılmıştır.

Bununla birlikte Çin'de siyasi alanda da yumuşamalar yaşanmıştır. Deng Xiaoping rejimi altında Mao dönemindeki dogmatik tutum eleştirilmiş ve daha pragmatik tutum benimsenmiştir. Bu durumda Çin'de farklı siyasi görüşlere karşı baskı belli bir seviyede yumuşatılmış ve azınlıklara karşı baskı da o dönemde gevşetilmiştir. Özellikle Tibet'e yönelik politikada dönemin Çin Komünist Partisi Merkezî Komitesi Genel Sekreteri Hu Yaobang, Tibet politikasının başarısızlığını kabul edip halktan özür dilemiş ve sorumluluğun Çin Komünist Partisi'ne ait olduğunu ifade etmiştir. Bu sırada siyasi mahkûmlar serbest bırakılmış ve Tibet dilinde eğitim de tekrar başlatılmıştır. Hu Yaobang'ın liderliği altında bürokratik kadro için Tibetlilere açılan kotanın büyütülmesi, Tibetlilerin kültürü ve inancına saygı gösterilmesi ve Tibet'e ekonomik yardımın güçlendirilmesi gibi 8 konuda karar alınmıştır. Bu politika kapsamında Tibet'in merkezî şehri olan Lhasa'da bulunan Potala Sarayı için büyük tadilat yapılmış ve Tibet'te bulunan birçok mabet tadilatları sonradan tekrar ibadete açılmıştır (Dunham, 2006, ss. 86-99). Benzer durum Doğu Türkistan ve İç Moğolistan'da da yaşanmış ve Çin'deki azınlıkların siyasi ve toplumsal durumu önemli derecede rahatlamıştır.

Diğer yandan, siyasi alandaki yumuşamalar 4 Haziran 1989 tarihindeki Tiananmen Katliamı'ndan sonra durdurulmuş ve azınlıklar üzerindeki baskı da tekrar güçlendirilmiştir. Mesela Çin hükümeti, Tibet'te Tibetlilerin gösterilerini sıkça acımasız şekilde bastırmış ve Dalai Lama liderliğindeki Tibet sürgün hükümetine karşı mücadeleyi güçlendirmiştir. 1989 yılında 10. Pançen Lama vefat ettikten sonra Dalai Lama, Gedhun Çökiyi Nyima'yı Pançen Lama'nın halefi olarak seçerken Çin hükümeti onu kaçırap Gyaltsen Norbu'yu yeni Pançen Lama olarak tayin etmiş (Dunham, 2006, s. 112) ve onun vasıtasıyla Tibetlileri kontrol altında tutmaya çalışmıştır. Ayrıca Halk ve Budist rahiplere yönelik ideolojik eğitim de pekiştirilmiş ve Tibetlilere yönelik eğitim gitgide artırılmıştır. Benzer durum İç Moğolistan'da da mevcuttur. 1995 yılında Çin'den bağımsızlık için Güney Moğolistan Demokratik Birliği kurulurken grup üyeleri Çin hükümeti tarafından tutuklanmıştır (Lipes, 2010). Doğu Türkistan'da da 1989 yılındaki Tiananmen Katliamı'ndan sonra halk üzerindeki baskı önemli derecede artırılmıştır. 1991 yılında Turgun Almas'ın "Uygurlar" başlıklı eseri "ayrılıkçılığı teşvik etme" bahanesiyle yasaklanmış ve yazarın kendisi de tutuklanmıştır. Ayrıca 1990'lı yıllardan sonra Uygur Türkleri tarafından hükümete karşı gösteriler sıkça düzenlenirken Çin hükümeti bunları şiddetli şekilde bastırmıştır (Mizutani, 2007). Özellikle 11 Eylül 2001 tarihinden sonra Çin hükümeti "terörizmle

mücadele” sloganı altında yabancı devletler tarafından da desteklenerek Uygur Türkleri üzerindeki baskıyı daha da arttırmıştır.

Ayrıca 1980’li yıllardan beri devam eden kapitalizme geçiş sürecinde azınlık bölgelerine yönelik Çinileştirme politikası da güçlendirilmiştir. O dönemde Doğu Türkistan, Tibet ve İç Moğolistan’a yerleştirilen Çinlilerin sayısı hızla artmıştır. Bu politikadan dolayı İç Moğolistan’da nüfusun çoğunluğunu artık Çinliler oluşturmuştur. Doğu Türkistan’da 1949 yılından önce Müslüman Türkler nüfusun ezici çoğunluğunu oluştururken 2020 yılında Çinlilerin bölgeye göçünden dolayı resmî istatistiğe göre bölgedeki nüfusun %42,2’sini oluşturacak hale gelmiştir (Shi, 2021; Nihon Keizai Shinbun, 2021). Tibet’te de Çinlilerin yerleşme süreci hızlandırılmakta ve bölgedeki Çinlilerin oranı gitgide artmaktadır. Eğitim alanında da bütün yükseköğretim kurumlarında Çince eğitim zorunlu hale getirilmiştir. Buna bağlı olarak ilkokullar ve ortaokullarda da Çince eğitim pekiştirilmiş (Kumakura, 2023, s. 148) ve azınlıkların asimilasyon politikası giderek hızlanmıştır.

Özellikle Xi Jinping 2012 yılında devlet başkanı olduktan sonra azınlıklara karşı asimilasyon süreci önemli derecede hızlandırılmıştır. Xi Jinping yönetimi altında özellikle Doğu Türkistan’da 2010’lu yılların ikinci yarısından sonra Müslüman Türk nüfusu yoğun şekilde toplama kamplarına gönderilmeye başlanmış ve o kamplarda “yeniden eğitim” adı altında asimilasyon ve beyin yıkama politikası uygulanmıştır. Ayrıca bu kamplarda çeşitli işkenceler de yapılmaktadır (Zenz, 2019). Böylece 2012 yılından sonra Doğu Türkistan’da Uygur Türklerinin kültürü, gelenekleri ve inancı üzerindeki baskı önemli derecede artmıştır. İç Moğolistan ve Tibet’te de azınlıklar üzerinde hükümetin baskısı ve kontrolü güçlendirilmiştir. Üstelik Çince dışındaki derslerin azınlık dillerinde verilmesine müsaade edilmekte iken (bkz: Fotoğraf 1) Çin hükümeti, azınlıkların ayrılıkçılık hareketlerine karşı “vatanperverlik” eğitimi ve Çince eğitimi pekiştirmekte ve azınlık dillerinin derslerini (halkın tepkisine rağmen) azaltmaktadır (Yomiuri Shinbun, 2021). Bütün azınlıkların dinî inançlarına yönelik baskılar artırılmıştır. Mesela Dunganların yoğun şekilde yaşadığı Xining şehrinde bulunan Merkez Camisi’nin minare ve kubbe gibi “Müslüman-Arap tarzlı” yapı elemanları Çin hükümeti tarafından kasıtlı olarak kaldırılmış, tahrip edilmiş olup onun yerine Çin bayrağı dikilmiştir (Fotoğraf 2). Ayrıca Müslümanların cuma namazı gibi dinî görevleri engellenmiş, buna karşı sıkı denetim ve kısıtlamalar getirilmiştir. Böylece Xi Jinping döneminde azınlıklara yönelik asimilasyon politikası önemli derecede hızlandırılmıştır. 2021 yılında Çin hükümeti okullarda derslerin Çince olması ve Çince eğitiminin pekiştirilmesine yönelik karar almış ve azınlık dilleri dersleri dışında bütün dersler Çince vermeye başlanmıştır. Aynı zamanda okullardaki zorunlu derslerde Xi Jinping’e yönelik kişilik kült de güçlendirilmiştir (BBC, 2021).

Fotoğraf 1. Xi Jinping öncesi dönemde Çin’de İlkokul Birinci Sınıfta Kullanılan Matematik Ders Kitabı (Sol: Korece, Sağ: Çince)



Kaynak: Matsui, 2021

Fotoğraf 2. Xining Şehri Merkez Camisi’nin Eski Hali (Yukarı) ve Güncel Hali (Aşağı)



Kaynak: Sakamoto, 2021

3.2. Marksizm ve Çin Milliyetçiliği Açıklarından Çin'in Asimilasyon Politikası Üzerine Yorum

1949 yılından günümüze kadar devam eden süreçte azınlıklara karşı asimilasyon politikası teorik açıdan değerlendirildiğinde milliyetçilik ve kimlik yapısının gelişme süreci hakkında Marksist-Leninist teorinin eksiklerini Çin merkezçiliğine dayalı etnik Çin milliyetçiliğiyle doldurduğu net bir şekilde görülmektedir. Hem SSCB hem de Çin örneklerinde özellikle “yumuşama (ve Çin’de ise kapitalistleşme)” sürecinde azınlıkların tek milli kimliğin altında hâkim Rus ve Çin kültürüne asimilasyon hızlandırılırken Çin’de Mao döneminden beri bu politika Çin merkezçiliği ve Marksizm-Leninizm senteziyle daha katı şekilde uygulanmıştır. Yani Mao döneminde azınlıklara etnik özerklikler tanınmışsa da asimilasyon politikasının temeli hazırlanmıştır. Karl Marx ve Friedrich Engels gibi Mao Zedong başta olmak üzere Çin Komünist Partisi’nin elitleri de sınıf ve millet ayrımı olmayan ve proletarya sınıfı tarafından yönetilen komünist dünyasını gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Mao, 1940 yılında ortaya koyduğu “Yeni Demokrasi” teorisinde modern kapitalist sistemin tam olarak yerleşmediği Çin’in komünist sisteme geçmesi için birinci aşamada feodalizm ve emperyalizme karşı “yeni demokrasi devrimi” olduktan sonra üretim gücü belli bir seviyeye ulaştığında sosyalist-komünist devrimin gerçekleşmesi gerektiğini vurgulamıştır (Mao, 1940). O, ikinci aşamadaki sosyalist-komünist devrimden sonra Çin’in sınıf ayrımı olmayan komünist dünyasına entegre olacağına inanmıştır. Özellikle 1954 Anayasası’nda Çin’in sosyalizmden komünizme geçişindeki Mao liderliğindeki Çin Komünist Partisi’nin liderlik rolü belirtilmiştir. 1954 Anayasası’nda “Çin Komünist Partisi’nin sosyalizme dayalı sanayileşme ve modernleşme yoluyla aşamalı şekilde sınıf sisteminin kaldırılması ve toplumun sosyalist-komünist sisteme entegrasyonunun sağlanacağı” belirtilmekte ve Çin’in Komünist Partisi önderliğinde sosyalizm-komünizme geçeceği net bir şekilde ifade edilmektedir (Tanaka, 2013, s. 5). Bu bağlamda İç Moğolistan, Doğu Türkistan ve Tibet gibi bölgeler Çin Komünist Partisi’nin kontrolü altına geçtikten sonra Çin Komünist Partisi, azınlıkları sosyalist-komünist sisteme entegre etmek için geleneksel elit sınıflarını tasfiye etmiş ve zorla kolektifleştirme gibi politikaları uygulamıştır. Ayrıca SSCB’nin federal sistemi altında “ulusların kendi kaderini tayin hakkı”na dayanarak “yerel millet”in en üst sınıfı teşkil ettiği yapı oluşturulurken Çin’de ise azınlık bölgelerinde de ağırlıklı olarak Çinliler elit sınıfında yer almış ve azınlıklar ise ikinci planda kalmıştır (Kumakura, 2020, ss. 211-213). Böylece SSCB’den farklı olarak Mao döneminde de Çin Komünist Partisi’nin azınlık politikasının arkasında Çinlilerin liderliği altında azınlıkları tek çatı altında birleştirme anlayışı mevcuttu ve azınlıkların Çinli toplumuna asimilasyonunun temeli hazırlanmıştır.

Marksist teori, herhangi bir etnik grubun ya da dilin “komünizm dünyası” içindeki hegemonyasını kabul etmeyip, komünist dünyasında kültür üzerindeki hâkimiyet hakkında tartışma açmamışken Mao Zedong

döneminden beri Çin Komünist Partisi azınlıklara Çinceyi zorlamaktadır. Çin Komünist Partisi, komünizm dünyası oluşmadan önce meydana gelecek sosyalist bölgede azınlık dilleri, kimlikleri ve kültürlerinin daha “evrensel” Çince ve Çin millî kimliği tarafından asimile edileceğini öngörmekteydi ve Çince ve Çin ulusal kimliğinin hâkimiyet kazanacağına inanmaktaydı. Özellikle Stalin döneminden sonra Çin ile Sovyetler Birliği komünist-sosyalist dünyası üzerindeki hâkimiyet konusunda rekabetteyken Çin Komünist Partisi, komünist dünyasının Çin’in liderliği altında yönetileceğini ve komünizm dünyasının ortak dilinin de Çince olacağını öngörmüştür. Mao Zedong, Çin Komünist Partisi’nin bütün Çin halkının önderliğinin çekirdeğini oluşturduğunu ve bu çekirdek olmadan sosyalizm-komünizm davasının zafere ulaşamayacağını vurgulamıştır (Mao, 1967, s. 2). Bu bağlamda “Çin Komünist Partisi’yle birlikte Çinlilerin de azınlıkları eski sistemden kurtulup sosyalizm-komünizme doğru yönlendirmesi” anlayışı Çin siyasal hayatında hâkim olmuş ve Çin merkezçiliği fiilen benimsenmiştir (Şekil 1). 1966 yılında başlayan Çin Kültür Devrimi esnasında Konfüçyüsçülük gibi Çinlilerin gelenekleri sert şekilde eleştirilmiş ve tahribata maruz kalmıştır. Fakat bu durum altında bile Çin merkezçiliğine dayalı bu anlayış devam etmiştir. 1965 yılında Çin Komünist Partisi ve Mao Zedong’u övmek için hazırlanan müzikal tiyatro “Doğu Kırmızıdır (Çince: Dongfang Hong)” ve çeşitli propaganda şarkılarında da Çin Komünist Partisi’nin sosyalist-komünist devrimindeki rolü ve Çinlilerin “azınlıkların kurtuluşuna katkısı” üzerine vurgu yapılmaktadır (Wang ve Li, 1965). Modern Çin milliyetçiliğinin temelinde yatan Çin merkezçiliği de kültürel açıdan “geride kalan” azınlıkların “daha üstün ve gelişmiş” Çinliler tarafından Çin toplumuna entegre edilip sonunda asimile edilmesinin doğal bir süreç olduğunu ileri sürmektedir. Çin Komünist Partisi, Mao döneminde resmîyette Çin milliyetçiliğinden pek bahsetmeyip Çin geleneksel kültürüne düşmanlık yaparken azınlıklara yönelik politikada fiilen Çin milliyetçiliği ve Çin merkezçiliğini benimseyerek azınlıklara Çinceyi zorlamıştır. Burada Anderson ve Gellner gibi modernistlerin vurguladığı süreç Komünist Partisi hâkimiyeti altındaki Çin’de net bir şekilde görülmektedir. Çin Komünist Partisi bütün etnisiteleri bir arada tutmak için Çince, “Çin resmî kültürü” ve Maocu ideolojiyi halka zorlayarak azınlıkları entegre ve asimile etmeye çalışmıştır. Ayrıca özellikle Çin ve Sovyetler Birliği arasında gerginlik devam ederken Çin Komünist Partisi, gelecekteki komünist dünyasında hâkim olacak dil ve kültürün Çince ve Çin kültürü olacağını öngörmüş ve bu bağlamda da azınlıklara yönelik asimilasyon politikasını meşrulaştırılmıştır. Böylece Mao dönemindeki Çin Komünist Partisi’nin azınlıklara karşı asimilasyon politikası, Marx ve Engels’in milliyetçiliğin gelişim süreci hakkındaki tartışmalarındaki eksikleri ve komünist-sosyalist dünyasındaki kültür ile kimlik üzerindeki egemenliğin önemini net bir şekilde göstermektedir.

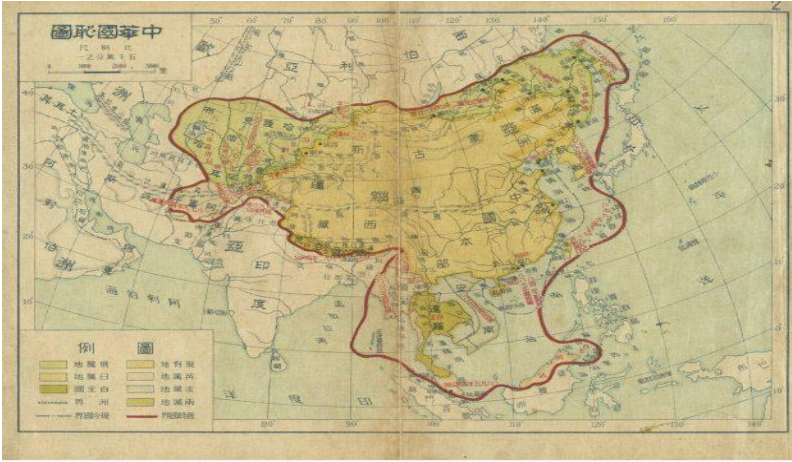
Şekil 1. Çin Komünist Partisi'ne Göre Siyasal Yapı Anlayışı



Kaynak: Wang ve Li, 1965

Mao 1976 yılında öldükten sonra da Çin Komünist Partisi, kapitalist sistemi kısmen devreye sokarken Marksist-Leninist söylemler de kendi politikasını meşrulaştırmak için kullanılmaya devam etmiştir. Bu süreçte Çin Komünist Partisi, Çin milliyetçiliğini ve merkezçiliğini daha ön plana çıkartmış ve Çin merkezçiliği-Marksizm sentezi oluşturulmuştur. Çinlilerin Doğu Türkistan, İç Moğolistan ve Tibet gibi azınlık bölgelerine yerleştirilmeleri de Marksizm-Leninizm açısından “azınlıkları Çin devletine entegre ederek devrim ile sınıf çatışmasına müsait toplumu oluşturma” olarak yorumlanırken Çin milliyetçiliği açısından ise “azınlıklardan daha gelişmiş Çin kültürü ve Çinceyi azınlıklara yaymak” anlamını taşımaktaydı. 1990’lı yılların ikinci yarısından sonra Çin Komünist Partisi, Çin merkezçiliğine dayalı Çin milliyetçiliğini pekiştirmeye yönelmiştir. Bu durum, eğitime net bir şekilde yansıtılmış ve 1949 yılından önce basılmış “Çin’in kaybettiği topraklar haritası” (Fotoğraf 3) gibi kaynaklar eğitimde yer almaya başlamıştır. Böylece Mao döneminden sonra Çin’in asimilasyon politikası ve azınlıklara baskısı daha çok Çin milliyetçiliği üzerine vurgu yapılarak pekiştirilmiştir.

Fotoğraf 3. Çin'in “Kaybedilen Toprakları” Haritası



太い赤線が「かつての中国国境」と主張する「中華国領」：小学生用の地理教科書に収録されていた
《世界美術出版社「小学適用 本國新地図」第2版、1933年）／筆者所有
譚璐美著「中国「国恥地図」の謎を解く」（新潮新書）カラー口絵より

Kaynak: Tan, 2021

Ayrıca Çin'in Marksist-Leninist görüntüsü “tek partili devlet kapitalizmi”ne geçişi azınlıkların asimilasyonu için argümanları daha da güçlendirmiştir. Çin'in ekonomisi geliştikçe azınlık bölgelerinde Çin kültürü ve Çincenin etkisi daha da büyümüş ve Çin'in “tek etnisiteli rejim”e dönüşü daha hızlandırılmıştır. Çin hükümeti, Çinli bölgeleri ve azınlık bölgeleri arasındaki ekonomik uçurumu azaltıp bütün Çin'i modern kapitalist toplum seviyesine yükseltmeyi ve azınlık bölgelerine “medeniyet”i sağlamayı hedeflemiş ve “ortak Çin ekonomik bölgesi”ni oluşturma yoluyla azınlıkları Çin toplumuna entegre ve asimile edip Çin'i tek etnisiteli rejime dönüştürmeyi öngörmüştür (Wang He, 2001, s. 56). Bu bağlamda 2000 yılında “Büyük Batı Kalkınma Projesi” başlatılmış ve bölgede altyapılar inşaatı hızlandırılmıştır. Bu çalışmalar, azınlık bölgelerinin Çin devletine entegrasyonunu hızlandırırken “daha üstün” Çinlilerin “geride kalan” azınlıkları medeniyetle kavuşturması bağlamında, yani etnik Çin milliyetçiliği açısından sıkça ele alınmış ve bu azınlıkların tepkisine yol açmıştır (Kumakura, 2023, ss. 141-142). Aynı zamanda Çin içinde bir “ortak ekonomik alanı” oluştuğunda Çince ve Çin kültürü hızlı şekilde azınlık bölgelerine yayılmış ve azınlıkların Çinli toplumla kaynaşıp asimile olma süreci hız kazanmıştır. Devlet de bu durum altında Çince eğitimi daha güçlü şekilde teşvik etmeye başlamış (Wang He, 2001, s. 58) ve Çin'in asimilasyon yoluyla devleti tek etnisiteli rejime dönüştürme çabaları pekiştirilmiştir. Böylece devlet kapitalizmi, sistemin altındaki Çin'in ekonomik kalkınması sebebiyle ilerleyen azınlıkların asimilasyonu hem Çin Komünist Partisi'nin Marksizm-Leninizme hem de etnik Çin milliyetçiliğine dayanan söylemleriyle meşrulaştırılmıştır.

Özellikle Xi Jinping yönetimi, siyasal baskıyı da artırarak Çin'in tek enisiteli rejime dönüşümü sürecini daha da hızlandırmaktadır. 2012 yılından beri “Zhong-hua Ulusu’nun Büyük Dirilişi”ni resmî slogan olarak vurgulamaktadır ve Marksizm-Leninizm’in yanı sıra dışlayıcı etnik Çin milliyetçiliğini daha çok ön plana çıkarmaktadır. Mesela 29 Kasım 2012 tarihinde Xi Jinping bu konu hakkında şöyle bir ifade kullanmıştır (Pekin Shuuhou, 2013):

“Herkesin kendi idealleri, hedefleri ve hayalleri vardır. Günümüzde herkes Çin'in hayalini konuşmaktadır. Ben Zhong-hua (Çinli) ulusunun büyük dirilişinin gerçekleşmesinin modern dönemden beri devam eden Zhong-hua milletin en yüce hayali olduğunu düşünmekteyim. Bu hayalde bütün kuşaklardaki Çin halkının hasretlerini içermekte ve Zhong-hua milleti ile Çin halkının bütün çıkarları bu hayale yansıtılmaktadır. Zhong-hua milletine ait olan her biri bu hayalin gerçekleşmesine yönelik ümit taşımaktadır.”

Ayrıca 14 Mart 2013 tarihinde de Xi “Zhong-hua Ulusunun Büyük Dirilişi”nin önemini vurgulamıştır (Pekin Shuuhou, 2013):

“İstikrarlı toplumun inşaatının tamamlanması, güçlü, demokratik, medeni ve uyumlu modern sosyalist devlet oluşturma ve Zhong-hua milletin büyük dirilişi halkımızın mutlu hayatını gerçekleştirecektir. Çin'in hayali bütün halkın hayalidir, halk ile Komünist Partisi tarafından gerçekleştirilecek ve halka mutluluğu sağlayacaktır.”

Yani Xi Jinping, Çin'in Avrasya üzerindeki hâkimiyetinin ve Çin içindeki bütün halkların “Zhong-hua milleti” olarak birleşmesinin huzurlu sosyalist-komünist dünyasını oluşturmak için son derece önemli olduğunu dile getirmiştir. Burada Xi'ye göre, devrimden sonra oluşacak komünist dünyasının hâkimiyeti Zhong-hua milletin elinde olacak ve orada hâkim olacak dil ve kültür de muhakkak “en ileri ve gelişmiş” Çince ve Çin kültürü olacaktır. Bu yüzden azınlıkları Çinlileştirerek “Zhong-hua milleti” bilincini pekiştirmek hem komünizm dünyasını gerçekleştirmek için hem de “tek Zhong-hua ulusu”nu inşa edip ülkeye huzur sağlamak için vazgeçilmezdir. Burada görüldüğü gibi, özellikle Xi Jinping yönetimi Çin merkezçiliği ve Marksizm-Leninizm'i birleştirerek komünist devrimi sonrası yol haritasını çizmiş ve bu bağlamda azınlıklara yönelik asimilasyon politikasını yoğunlaştırmıştır. Bu durum, 2021 yılının Kasım ayında Çin Komünist Partisi'nin aldığı “tarihî karar”da net bir şekilde yansıtılmaktadır. Bu “tarihî karar” Deng Xiaoping, Jiang Zemin ve Hu Jintao'dan sadece birer defa bahsederken Xi Jinping kendisi ve Mao Zedong'dan ise birçok defa söz etmiş ve Çin'in Mao'nun politikasına geri dönmeye yöneldiğini ve Marksizm-Çin merkezçiliği sentezine dayalı politikayı daha da pekiştireceğini ifade etmiştir (Shinka-mou Nihongo, 2021). Böylece Marksizm-milliyetçilik ilişkileri

konusunda Çin Komünist Partisi, Çin merkezçiliğine dayalı etnik Çin milliyetçiliğine atıf yaparak modern kapitalist toplumun dönüşüm aşamasında devletin tek etnisiteli rejime geçmesinin ve diğer grupların “en üstün olan” Çinliler tarafından asimilasyonunun doğal bir süreç olduğunu ileri sürmektedir. Yani Çin, asimilasyon yoluyla kendi rejimini “Çinli (Han) kimliği”ni benimseyen tek etnisiteli rejime dönüştürmeye çalışmakta ve bu durum, modernistlerin Marksizm-Leninizm’in eksiklerini doldurmaya yönelik argümanlarının varsayımı için uygun bir örnek sunmaktadır.

Sonuç

Karl Marx ve Friedrich Engels, materyalist açıdan tarihi yorumlarken modern kapitalizmin gelişme sürecinde milliyetçiliğin ve millî kimliğin önemli rol oynadığını vurgulamıştır. Onlar, kapitalist sistem altında ulus-devletlerin oluşturulduğunu ve ulus-devlet içinde daha kapsamlı belli bir üst millî kimlik-kültürün hâkim olacağını dile getirmiştir. Lenin ve Mao kapitalizmi yaşamamış ülkede komünizme doğru geçişin nasıl olabildiği sorusuna odaklanmış ve devrimi gerçekleştirmek için kolektif bilinci geliştirmeye yönelmiştir (Gramsci, 2017, ss. 45-62). Bu bağlamda SSCB ve Çin’de azınlıklar için cumhuriyet ve özerk bölgeler gibi yapılanmalar oluşturulmuş ve bu çerçevenin içinde millî kimlik, ekonomi ve kültürü geliştirerek komünizme geçişe müsait bir yapıyı oluşturmaya yönelmiştir. Fakat Marksizm ve Leninizm ulus devlet içinde egemen olan millî kimlik ve kültürün belirlenme sürecinden net bir şekilde bahsetmemiş ve burada bir boşluk oluşmuştur. Diğer yandan Benedict Anderson ve Ernest Gellner gibi modernistler, kapitalist sistem altında milliyetçiliğin gelişmesi konusunda Marksist-Leninist teoriyi açmaya çalışırken modern ulus-devlet içinde millî kimlik ve kültürün egemen olan etnik grup tarafından belirlendiğini varsaymıştır. Onlar bu bağlamda ulus-devletin sonunda asimilasyon yoluyla anti-etnik veya tek etnisiteli rejimi ideal sistem olarak benimsediğini ima etmiştir.

Çin’in tarihine bakıldığında geleneksel olarak Çin merkezli sistem mevcutken 1949 yılında Çin Komünist Partisi iktidara geldikten sonra Mao döneminde Çin milliyetçiliğinden pek bahsetmeyip geleneksel Çin kültürünü sert bir şekilde eleştirmiştir. Fakat komünist dünyasındaki hâkimiyetin Çin’in elinde olacağını öngörmekteydi ve o dönemde azınlık bölgelerinde ağırlıklı olarak Çinliler siyasi elit sınıfını oluştururken azınlıklar ise ikinci planda kalmıştır. Bu açıdan azınlıkları Çin devletine ve sosyalist sistemine entegre etmek için zorunlu Çince eğitimi başta olmak üzere çeşitli politikalar uygulanmıştır. 1976 yılında Mao vefat ettikten sonra Çin’in asimilasyon politikasında Çin milliyetçiliği daha çok ön plana çıkarılmaya başlanmış ve resmî olarak günümüze kadar “Çin milliyetçiliği-Marksizm sentezi” uygulanmaya devam etmiştir. Bu bağlamda azınlıklara yönelik asimilasyon politikası daha da pekiştirilmiş ve siyasal baskı da arttırılmıştır. Böylece Mao döneminden beri Çin Komünist Partisi, bu iki teoriyi birleştirerek komünizm

dünyasının Çin hegemonyası altında olacağını ve azınlıkların “en üstün ve gelişmiş” Çin toplumuna asimile edilmesinin hem Çin milliyetçiliği açısından hem de Marksizm-Leninizm açısından doğal ve gerekli olduğunu savunmaktadır.

Sonuç olarak Marksizm-Leninizm, komünizm dünyasında hangi milletin hâkim olacağı konusuna cevap vermemişken Çin Komünist Partisi, modern Çin milliyetçiliğini Marksizm-Leninizm ile birleştirerek Çin'i çok etnisiteli rejimden tek etnisiteli rejime değiştirmeye yönelmekte ve hem Çin milliyetçiliği açısından hem de Marksist-Leninist teori açısından azınlıklara karşı asimilasyon politikasını meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Böylece Çin'in azınlıklara yönelik asimilasyon politikası, modernist teorilerin Marksizm-Leninizm'deki eksikleri doldurduğunu gösteren uygun örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Keisuke WAKIZAKA: %100

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Keisuke WAKIZAKA: 100%

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

Kaynakça

Aktürk, Ş. (2015). *Almanya, Rusya ve Türkiye'de etnisite rejimleri ve millet* (Çev. V. Eke). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Anderson, B. (1983). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. Verso.

BBC (2021, 12 Kasım). *Shuu-shusekino chii Moutakutourato Douretsuni: Chugoku kyoustantouga rekishiketsugiwo saitaku* [Xi Jinping Mao Zedong ile aynı statüyü kazandı: Çin Komünist Partisi “Tarihi Karar”ı aldı]. 1 Aralık 2021 tarihinde <https://www.bbc.com/japanese/59244715> adresinden edinilmiştir.

BBC (2021, 9 Eylül). *China schools: “Xi Jinping thought” introduced into curriculum*. 20 Aralık 2021 tarihinde

- <https://www.bbc.com/news/world-asia-58301575> adresinden edinilmiştir.
- Bremmer, I. (1993). Reassessing Soviet nationalities theory. I. Bremmer ve R. Taras (Ed.), *Nations and politics in the Soviet successor states* içinde (s. 2-28). Cambridge University Press.
- Marx, K. ve Engels, F. (2010). Komünist Parti manifestosu. N. Satılğan (Ed.), *Komünist manifesto ve hakkında yazılar* içinde (s. 80-114). Yordam Kitap.
- Congressional-Executive Commission of China (2006, 1 Aralık). *Regional ethnic autonomy law of the People's Republic of China*. 20 Mart 2021 tarihinde <https://www.cecc.gov/resources/legal-provisions/regional-ethnic-autonomy-law-of-the-peoples-republic-of-china-amended> adresinden edinilmiştir.
- Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti (2006, 13 Ağustos). *Etnik bölgelerin özerkliği ile ilgili sistem*. 20 Mart 2021 tarihinde http://www.gov.cn/guoqing/2005-09/13/content_2582468.htm#allContent adresinden edinilmiştir.
- Doğan, S. (2020). *Doğu Türkistan'da son Osmanlı hanı: Yakub Bey ve Kaşgar Hanlığı*. Ötüken Neşriyatı.
- Dunham, M. (2006). *Chugokuha ikani Chibettowo shinryaku shitaka* [Çin Tibet'i nasıl işgal etmiştir?] (Çev. M. Yamagiwa). Kodan-Sha.
- Fukushima, K. (2016, 20 Mart). *Guanshi Chiwanzoku jichiku "bunkaku daigyakusatsu" no shinsou* [Guanşi Zhuang Özerk Bölgesi'ndeki "Çin Kültür Devrimi soykırımı" hakkında gerçekler]. *Nikkei*. 20 Mart 2021 tarihinde <https://business.nikkei.com/atcl/opinion/15/218009/101800068/> adresinden edinilmiştir.
- Gellner, E. (1983). *Nations and nationalism*. Blackwell Publishing.
- Gramsci, A. (2017). *Kakumei ronshuu* [Devrim üzerinde yazılar] (T. Uemura, Çev. ve Ed.). Kodan-Sha.
- Hamashita, T. (2013). *China, East Asia and the global economy: Regional and historical perspectives*. Routledge.
- Hilton, I. (2006). *Dalai-Lamato Panchan-Lama* [Dalai-Lama ve Pançen-Lama] (Çev. J. Miura). Kodan-Sha.
- Hobsbawm, E. J. (2006). *1780'den günümüze milletler ve milliyetçilik* (Çev. O. Akinhay). Ayrıntı Yayınları.
- Kang, D. C. (2010). *East Asia before the west: Five centuries of trade and tribute*. Columbia University Press.
- Kapani, M. (1975). *Politika bilimine giriş*. Bilgi Yayınevi.

- Kumakura, J. (2020). *Minzoku jiketsuto minzoku danketsu: Sorento Chugokuno minzoku erito* [Etnik ayrıştırma ve etnik birleştirme: SSCB ve Çin'de azınlık elitler]. Tokyo Daigaku Shuppankai.
- Kumakura, J. (2023). *Doğu Türkistan: Çin yönetiminde geçen 70 yıl* (Çev. H. Kutluk) Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lenin, V. I. (1992). *Sosyalizm ve savaş* (Çev. N. Solukçu). Sol Yayınları.
- Lenin, V. I. (1998). *Ulusların kaderlerini tayin hakkı* (Çev. M. İ. Erdost). Sol Yayınları.
- Lipes, J. (2010, 2 Ekim). *Family held in detention*. 20 Mart 2021 tarihinde <https://www.rfa.org/english/news/china/son-12082010144241.html> adresinden edinilmiştir.
- Mao, Z. (1940). *On new democracy* (Çev. The Maoist Documentation Project). https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-2/mswv2_26.htm
- Mao, Z. (1967). *Quotations from chairman Mao Tse-Tung*. Foreign Language Press.
- Marx, K. ve Engels, F. (1976). *Alman ideolojisi* (Çev. S. Belli). Sol Yayınları.
- Marx, K. ve Engels, F. (2010). Komünist Parti manifestosu. N. Satılğan (Ed.), *Komünist manifesto ve hakkında yazılar içinde* (s. 80-114). Yordam Kitap.
- Masui, T. (2002). *Daishin Teikoku* [Büyük Çing İmparatorluğu]. Kodan-Sha.
- Matsui, S. (2021, 24 Ekim). *Minzokuno ryakudatsu: Chugokuno mainoritiitachiga ima kakaeru "shizukana ikari"* ["Milletin silinmesi": Çin'deki azınlıkların bugün taşıdığı "sessiz öfke"]. Yahoo. 15 Kasım 2021 tarihinde <https://news.yahoo.co.jp/articles/47b5233511010a55ab724ee06f6242d373e941dd> adresinden edinilmiştir.
- Mizutani, N. (2007). *Chugokuwo owareta Uygurujuin: Boumeishaga kataru seijidanatsu* [Çin'den sürgün edilmiş Uygurlar: Muhacirler Çin'deki siyasi baskıyı anlatıyor]. Bungei-Shunju.
- Nihon Keizai Shinbun. (2021, 26 Eylül). *Shinkyō jinkō, 10-nende 18%zou: Chuugokuga Uiguru-Jichikude Hakusho* [Doğu Türkistan'ın nüfusu 10 yılda %18 arttı: Çin bölge ile ilgili rapor hazırladı]. 15 Kasım 2021 tarihinde <https://www.nikkei.com/article/DGXZOGM261UL0W1A920C2000000/> adresinden edinilmiştir.
- Özkırmı, U. (2008). *Milliyetçilik kuramları: Eleştirel bir bakış*. Doğu Batı Yayınları.
- Pekin Shuuhou. (2013, 30 Haziran). *Shuu Kinpei Shusekiga "Chugokuno yume"wo kataru*. 20 Kasım 2020 tarihinde http://japanese.beijingreview.com.cn/zt/txt/2013-07/08/content_554394.htm adresinden edinilmiştir.

- Sakamoto, N. (2021, 27 Eylül). *Kasokusuru "shuukyouno Chugokuka": Isuramukyoutono machide aitsuida hukakaina dekgoto* [Dinin Çinileştirilmesi] hızlandırılıyor: Müslüman şehirde art arda yaşanan inanılmaz olaylar]. 1 Aralık 2020 tarihinde <https://www.nishinippon.co.jp/item/n/804163/> adresinden edinilmiştir.
- Smith, A. D. (2004). *The antiquity of nations*. Polity Press.
- Shi, J. (2021, 1 Aralık). *China census: Migration drives Han population growth in Xinjiang*. SCMP. 5 Ocak 2022 tarihinde https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3158012/china-urges-us-business-groups-speak-out-calls-boycott-beijing?module=perpetual_scroll&pgtype=article&campaign=3158012 adresinden edinilmiştir.
- Shinka-Mou Nihongo. (2021, 16 Kasım). *Touno hyakunen huntouno juuyouna seikato rekishiteki keikennikansuru Chuukyouchuuouno ketsugi* [Partinin 100 yıllık mücadelesinin önemli sonuçları ve tarihsel tecrübesi ile ilgili Çin Komünist Partisi Merkezi Komitesi'nin Kararı]. 20 Aralık 2021 tarihinde http://jp.news.cn/2021-11/16/c_1310314591.htm adresinden edinilmiştir.
- Simon, G. (1991). *Nationalism and policy towards the nationalities in the Soviet Union: from totalitarian dictatorship to Post-Stalinist society*. Westview Press.
- Slezkine, Y. (1994). The USSR as a communal apartment, or how a socialist state promoted ethnic particularism. *Slavic Review*, 53(2), 414-452.
- Sweezy, P. (2010). Manifesto'nun tarihsel önemi. O. Göçmen (Ed.), *Komünist manifesto ve hakkında yazılar* içinde (s. 117-136). Yordam Kitap.
- Tan, R. (2021, 18 Ekim). *Chugokuga kangaeru hontouno ryoudo?* "Kokuchichizu" jitsubutsuwo nyuushu [Çin'e göre kendi hakiki toprağı mı? "Ulusal utanç haritası"nın aslı elde edildi]. 7 Şubat 2022 tarihinde <https://toyokeizai.net/articles/-/462344> adresinden edinilmiştir.
- Tanaka, N. (2013). *Nyuumon chugokuhou*. Koubun-Dou.
- Tsering, O. (2016). "Shajie": *Chibettono bunkadaikakumeiniokeru ichirenno jikenwo tegakarinishite* [Katliam: Çin kültür devrimi esnasında Tibet'te meydana gelen olayları okumak] (Çev. Y. Liu). Shisou.
- Wang, H. (2001). "Shousuu-minzoku" kara "kokumin" heno doutei: *Gendai chuugokuniokeru kokumin tougoutoiu shitenkara* ["Azınlık"tan "millet"e evrim yolu: Çağdaş Çin'de ulus-devlet inşası. *Ajia-Kenkyuu*, 47(4), 39-62.
- Wang, P. ve Li, E. (1965). *Dong Fang Hong*. Bayi Film Stüdyosu.
- Yang, H. (2014). *Jenosaidoto bunkadaikakumei: Uchi-Mongoruno minzokumondai* [Soykırım ve Çin kültür devrimi: İç Moğolistan'da etnik sorun]. Bensei-Shuppan.

Yomiuri Shinbun (2021, 7 Mart). *Uchi-Mongoru "Chuugokugo kyouikuwo" Shuushi shiji: Shousuu minzoku doukano ikkan* [İç Moğolistan'da Xi Jinping emretti: "Çince eğitimi pekiştirilsin": Azınlıkların asimilasyonuna doğru]. 20 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.yomiuri.co.jp/world/20210307-OYT1T50062/> adresinden edinilmiştir.

Zenz, A. (2019). Brainwashing, police guards and coercive internment: evidence from chinese government documents about the nature and extent of Xinjiang's "vocational training internment camps". *Journal of Political Risk*, 7(7). https://www.jpolrisk.com/brainwashing-police-guards-and-coercive-internment-evidence-from-chinese-government-documents-about-the-nature-and-extent-of-xinjiangs-vocational-training-internment-camps/#_ftn65

Extended Abstract

After the establishment of the People's Republic of China under the leadership of Mao Zedong in 1949, China entered the formation of a new state. After the establishment of the Communist Regime in China, minority regions such as East Turkestan, Inner Mongolia and Tibet were occupied by China, and the minorities in the region were subjected to heavy oppression. After Mao Zedong died in 1976, certain softening was observed in the policy towards minorities, while political pressure on minorities increased again in the period following the Tiananmen Massacre in 1989. In particular, under the current regime led by Xi Jinping, the assimilation policy based on Chinese nationalism has been accelerated. Many cases of human rights violations against minorities are known during this period.

When we look at the discussions on the assimilation policy implemented by China, most of the studies explain the assimilation policy in the context of Chinese nationalism and chauvinism. It is evaluated that Marxism-Leninism and Chinese nationalism are not related to each other. In this case, this study aims to contribute to the theoretical discussions on China's assimilation by touching on the relations between Marxism-Leninism and Chinese nationalism.

This study attempts to answer the question of how China's assimilation policy is interpreted according to Marxist theory and how Marxism and Chinese nationalism combine to legitimize the assimilation policy in the application of the theory. This study argues that modernist theories attempt to fill the gap in Marxism-Leninism regarding the process of determining national identity within the nation-state and that, in accordance with modernist theories, the Communist Party of China legitimizes the assimilation policy by emphasizing that the sovereignty over national identity and culture should be in the hands of Chinese ethnicity based on ethnic Chinese nationalism based on Sino-centrism.

Regarding the research methods, this study brought a theoretical discussion on Marxism by addressing China's assimilation policy. The method followed is generally a literature review. In addition, due to the limited academic studies on China's current assimilation policy, news sites on the internet were also used.

In the first part of the study, brief information is given about the interpretations of Marxist-Leninists on the social and historical development process. In the second part, ethnic Chinese nationalism-Sino-centrism, which together with Marxism-Leninism constitutes the ideological basis of China's assimilation policy, is explained. In the third part, it is discussed how China's assimilation policy towards minorities is interpreted in terms of Marxism-Leninism and how the Chinese government combines Marxism-Leninism and Chinese nationalism. In the conclusion part, these three parts are summarized and it is emphasized that Marx and Lenin did not provide answers to the process of determining the superordinate identity-culture in the communist world and under the current nation-state, that they tried to fill the gaps in Marxism-Leninism by assuming that national identity, language and culture are determined by the ethnic group that holds power, and that the Chinese Communist Party legitimizes the assimilation policy by believing that the political-cultural hegemony within China is in the hands of the Chinese nation based on Sino-centrism-ethnic Chinese nationalism.

Karl Marx and Friedrich Engels, while interpreting history from a materialist perspective, emphasized that nationalism and national identity played an important role in the development process of modern capitalism. They stated that nation-states were formed under the capitalist system and that a more comprehensive, higher national identity-culture would prevail within the nation-state. Leninism, on the other hand, focused on the concept of "nation" and aimed to raise the society to the level of modern capitalism by developing national identity, state borders and culture and to create a structure suitable for integration into the communist world. However, Marxism and Leninism did not clearly mention the process of determining the dominant national identity and culture within the nation-state, and a gap was created here. On the other hand, while modernists such as Benedict Anderson and Ernest Gellner tried to open up the Marxist-Leninist theory on the development of nationalism under the capitalist system, they assumed that national identity and culture within the modern nation-state were determined by the dominant ethnic group and that the nation-state eventually adopted an anti-ethnic or mono-ethnic regime as the ideal system through assimilation.

When we look at China's history, while there was a traditionally China-centered system, after the Communist Party of China came to power in 1949, the Communist Party did not talk much about Chinese nationalism during the Mao era and harshly criticized traditional Chinese culture. However, he predicted that the dominance in the communist world would be in China's hands. In this respect, various policies were implemented to integrate

minorities into the Chinese state and socialist system, primarily compulsory Chinese education. After Mao passed away in 1976, Chinese nationalism began to be emphasized more in China's assimilation policy, and the "Chinese nationalism-Marxism synthesis" has continued to be implemented officially to this day. In this context, the assimilation policy towards minorities was further reinforced and political pressure was increased. Thus, since the Mao era, the Chinese Communist Party has combined these two theories and argued that the communist world would be under Chinese hegemony and that the assimilation of minorities into the "most superior and developed" Chinese society was a natural and necessary process both in terms of Chinese nationalism and Marxism-Leninism.

As a result, while Marxism-Leninism has not answered the question of which nation will be dominant in the communist world, the Chinese Communist Party is trying to change China from a multi-ethnic regime to a single-ethnic regime by combining modern Chinese nationalism with Marxism-Leninism and is trying to legitimize the assimilation policy against minorities from both the perspective of Chinese nationalism and Marxist-Leninist perspectives. Thus, China's assimilation policy against minorities stands out as a suitable example that shows that modernist theories fill the gaps in Marxism-Leninism.